

**Рибальченко Володимир Корнійович
(на честь 70-річчя з дня народження)**

П'ятого вересня 2011 р. виповнилося 70 років талановитому вченому, заслуженому діячеві науки і техніки України, доктору біологічних наук, професорові Рибальченку Володимиру Корнійовичу. Народився він в селянській родині у Шевченковому краї. У суворі повоєнні роки відмінно закінчив Кайтанівську семирічну школу, далі – з відзнакою Звенигородський сільськогосподарський технікум і у 1961 р. вступив до біологічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. 1964 р. він як кращий студент (стипендія ім. О.О. Богомольця) був переведений з кафедри біохімії і біофізики Київського університету на кафедру біофізики Московського державного університету ім. М.В.Ломоносова для продовження навчання зі спеціальності біофізика. Зі студентських років захоплювався науковими дослідженнями під керівництвом академіків В.А. Беліцера і П.Г. Богача (Київ) та С.Є. Северіна і О.С. Спірна (Москва). Перша робота «Чи існують антикодони?» опублікована у 1964 р.

По закінченні з відзнакою університету у 1966 р. – перший диплом біофізика в

Україні – В.К. Рибальченко обійняв посаду асистента Київського університету, де і пройшла його наукова і педагогічна кар'єра від асистента до професора і декана факультету. З 1966 р. і до сьогодні він читає лекції і проводить практичні заняття на біологічному факультеті, яким притаманні оригінальність, багатогранність і сучасний рівень досягнень мембранології і фізико-хімічної біології. Його навчальна і навчально-методична робота знаходять схвальні відгуки серед студентів і науковців. У 1972–1974 рр. – заступник декана, а в 1978–1979 рр. – декан біологічного факультету. З 1985 р. він професор біологічного факультету, провідний і головний науковий співробітник, завідувач лабораторії мембранології (тепер – науково-дослідний сектор «Мембранології і цитології») та науковий керівник міжфакультетської НДЛ «Біологічно активні речовини» Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. З 1994 по 2007 р. – завідувач кафедри медичної біології Медичного університету (за сумісництвом). У 1970 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю біофізика, а у 1988 – докторську дисертацію за спеціальностями біохімія і фізіологія людини і тварин.

Професор Рибальченко В.К. – талановитий викладач і один з провідних в Україні і за кордоном учених-біологів в галузі мембранології і фізико-хімічної біології. Ним і під його керівництвом одержано пріоритетні результати щодо фундаментальних досліджень АТФазних і транспортних властивостей клітинних мембран гладеньких м'язів тонкого кишечника. Вивчена регуляція Ca^{2+} -наосу плазматичних мембран (ПМ) гладеньком'язових клітин кальмодуліном і окситоцином, запропонований новий маркерний фермент окситоцин-чутлива, Mg^{2+} -залежна, Ca^{2+} -активна АТФаза. Розроблений спосіб імплантації фрагментів ПМ у штучні ліпідні

бішари (БЛМ) і вперше реконструйована калієва і кальцієва провідності. Встановлена електрогенність і зворотність натрій-кальцієвого обміну. Вперше показана поверхнева активність блокатора Ca^{2+} -насоса окситоцином, утворення гормоном потенціалзалежних іонних каналів як у БЛМ, так і у функціонально активному комплексі «ПМ-БЛМ». Запропонована гіпотеза зв'язування окситоцину з ПМ (стаття опублікована в ДАН ССРСР за рекомендацією П.Г.Костюка): молекула гормону, взаємодіючи з ліпідами ПМ, набуває єдиної фізіологічно активної конформації. Йому і його науковій школі з мембранології належать відкриття безрецепторної хімічної міжклітинної сигналізації і створення сучасної моделі молекулярної організації клітинних мембран.

Творчий доробок Рибальченка В.К. – понад 550 наукових і навчальних праць (одноосібних і у співавторстві). Серед яких три підручники, чотири монографії, 12 патентів і авторських свідоцтв на винаходи та 15 навчальних посібників з грифом МОН України, за які вчена рада Київського університету у 2008 р. присудила йому премію ім. Тараса Шевченка. Окремі з навчальних посібників («Биохимическая кинетика», «Структура и функции мембран», «Физиология и биохимия пищеварения животных и человека») використовуються і у навчальних процесах університетів країн СНД, зокрема у Московському університеті ім. М.В. Ломоносова, випускником якого і є сам автор.

Значний внесок В.К. Рибальченка в підготовці та атестації науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Під його науковим керівництвом успішно захищено 26 кандидатських і 3 докторські дисертації, вперше в Україні створив і тривалий час очолював спецраду з захисту докторських дисертацій з цитології, є членом кількох

спецрад, бере участь в організації і роботі республіканських і міжнародних наукових симпозіумів, конференцій і з'їздів біофізичного, біохімічного, токсикологічного і фізіологічного товариств України. Протягом багатьох років він – член редколегій кількох наукових часописів і головним редактором фахового видання «Проблеми екологічної та медичної генетики і клінічної імунології», яке видається спільно Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка і Луганським державним медичним університетом.

Висока цілеспрямованість і воля, принциповість і професіоналізм, добропорядність і доброзичливість, а також високе почуття гумору (протягом короткого періоду нашого «тверезого» життя сам випускав стінгазету «Алкогольдегідрогеназа») у спілкуванні з колегами, студентами і з учнями здобули Володимирі Рибальченку заслужений авторитет у науковій спільноті України та світі. Його особистий внесок у науку сприяв розвитку біохімії і біофізики мембран кінця ХХ – початку ХХІ сторіч.

Визнанням вагомих результатів наукової і педагогічної діяльності професора Рибальченка В.К. є достатній індекс цитування його праць, членство в International Academy of Cardiovascular Sciences та The New York Academy of Sciences, призначення вченим секретарем, заступником голови і головою експертної ради з біологічних наук Вищої атестаційної комісії України, нагородження трьома медалями і почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України».

Хай здоров'я, радість і достаток
Сиплються немов вишневий цвіт,
Хай малює доля з буднів свято
І дарує Вам багато літ!

Колеги, співробітники та учні